

Kèk Liemt, kèk efkes – mei 2020
Jaargang 2, nr. 3 2020 (totaal nr. 6)
Liemt bewaar(d)t

Erfgoedvereniging Kèk Liemt
site: www.kekliemt.nl
e-mail info@kekliemt.nl

Inhoud

1. Van de voorzitter
2. Jan Hazenberg
3. Zo begon het (in 1974)
4. Tuijtelaer op Kasteren

1. Van de voorzitter

We zitten nu bijna twee maanden in de intelligente lock-down en met mijn verstand kan ik dat heel goed beredeneren. Echter het gevoel roept heel iets anders en daarin schuilt natuurlijk wel het gevaar.

We zullen voor ons bestwil nog een poosje moeten volhouden zodat we straks weer gezond en wel van alle sociale contacten kunnen genieten.

Deze ongekenkende situatie is ook voor ons, als bestuur, iets wat we nog nooit hebben meegemaakt en met ons vele besturen van verenigingen en organisaties niet.

We tasten in het duister hoe we jullie, onze leden, moeten bereiken met wat, zonder fysieke bijeenkomsten e.d., toch interessant is.

De laatste 6 weken hebben we jullie bedolven met nieuwsbrieven, quizjes en puzzels. De vraag is echter: Zitten jullie daar op te wachten? Immers de inzendingen waren tot nu toe niet echt hoopvol.

Kortom, laat ons weten of we ermee door moeten gaan. Dat kan via ons e-mailadres.

2. Jan Hazenberg, onze archivaris

Zoals jullie ongetwijfeld begin van dit jaar in het weekblad Brabants Centrum hebben gelezen heeft onze archivaris Jan Hazenberg met ingang van 1 januari jl. afscheid genomen van die functie,

Jan heeft vanaf 11 september 1979 onafgebroken de Stichting Kèk Liemt en tot 1 januari jl. ook de vereniging ondersteund met archiefonderzoek alsook archiefbeheer. Jan was ook een vertrouwd gezicht in onze Boeremèrtkraam. In 2014, bij het 40 jarig bestaan van Stichting Kèk Liemt, kreeg Jan de Zilveren draaginsigne van Brabants Heem als dank en waardering voor zijn werkzaamheden voor de Stichting.

Helaas is Jan een tijd geleden getroffen door een hartstilstand en is zijn toestand tot op heden nog weinig verbeterd. Een zware klap voor zijn naasten, maar ook wij zijn geschokt door dit bericht en hopen dat zijn toestand ten goede zal keren, al is de hoop daarop een dun draadje.

3. Zo begon het (in 1974)

Zoals voor de meesten van jullie wel bekend, komt de Erfgoedvereniging voort uit een initiatief van de Stichting Kèk Liemt.

Maar weten jullie ook hoe het ooit begon?

Mariet van de Wiel-Quinten heeft dat in de loop der jaren keurig bijgehouden en op papier gezet.

Onverkort delen wij in deze info het verhaal dat Mariet, richting het 40 jarig bestaan van Stichting Kèk Liemt, in 2014 optekende.

4. Tuijtelaar op Kasteren

Ons lid Ger van den Oetelaar heeft zich, dat zal niemand van jullie in de loop der jaren zijn ontgaan, inmiddels verdiept in heel wat historisch materiaal in en om Liempde. Diverse boekwerken zijn in de loop der jaren van zijn hand verschenen.

Op dit moment is Ger bezig met afrondende werkzaamheden rond de Bodem van Elde waar ook Kasterense boeren hun rechten hadden.

De bodem van Elde was een Gemeint, anders gezegd, grond voor gemeenschappelijk gebruik, Deze Gemeint lag tussen de dorpen Sint-Michielsgestel, Schijndel, Sint-Oedenrode en Boxtel en was in 1314 door de Hertog van Brabant afgestaan.

Meer weten over de Bodem van Elde? klik op onderstaande link.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Bodem_van_Elde

• TOT SLOT

Naar verwachting blijven verenigingsactiviteiten zoals wandelingen, lezingen en cursussen nog wel even in de ijskast.

Als bestuur zitten we niet stil en denken we vooruit. Daarom ook hebben we aan de Stichting Promotie Projecten in Leefbaar Liempde (SPPiLL), de Stichting Belangenbehartiging Ouderen in Liempde (BOL) en Stichting De Serenade gevraagd ons te melden hoe men in hun accommodatie de 1,5 meter-norm gaan hanteren.

We hebben dit gedaan om voorbereid te zijn als de groepsactiviteiten weer opgestart mogen worden.

Op dit moment loopt er natuurlijk ook een discussie over het al dan niet gebruik van mondkapjes, maar ziet u zich al zitten met zo'n kapje tijdens een lezing, luisterend naar een voordracht waarbij de spreker natuurlijk ook een mondkapje draagt.

Kortom we wachten de reactie van de drie organisaties in Liempde met een groepsaccommodatie af en houden u op de hoogte in een van de volgende berichtgevingen.

Nog even hoe het ook al weer was...

Zo begon het.....

"Tentoonstelling "Kèk Liemt"

In het kader van het eeuwfeest, zowel van Mieke van der Velden, als Fanfare Concordia, zal er gedurende enkele weken in de maand mei een tentoonstelling gehouden worden in Liempde, welke geheel gewijd zal zijn aan het leven van vroeger. Er zullen een groot aantal foto's te zien zijn, die vele Liempdenaren aan vroegere tijden doen herinneren. Voor de hoek "school" wordt momenteel gezocht naar klassenfoto's. En wel van voor 1960 tot zover we terug kunnen komen. Mocht U zo'n exemplaar in huis hebben, dan wil de organisatie van "Kèk Liemt" deze graag van U lenen om anderen daar ook eens van te laten genieten. Wilt U dan zo vriendelijk zijn deze foto, voorzien van Uw naam en adres en het jaartal waarin de foto genomen is, te brengen bij Gerard Schalkx, Oude Dijk 54, Liempde".

Dit is een krantenbericht in Brabants Dagblad in het voorjaar van 1974. Op 13 mei 1974 stond er een lovend artikel in de krant over de expositie als "voorgerecht" voor het grote eeuwfeest van de plaatselijke fanfare.

De tentoonstelling was ingericht in de oude klaslokalen aan de Dorpsstraat en bestond, naast voorwerpen als stenen bijlen, documenten en oorkonden over Liempde, stukken afkomstig uit het archief van Stapelen, uit uitvergroete foto's, die heerlijke zoekplaatjes blijken voor de autochtone inwoners.

In het Brabants Centrum van 24 juni 2004 stond een artikel over de honderdste verjaardag van Mieke van der Velden op 3 april 1974:

GEMEENSCHAP VIERT EEUWFEEST MIEKE VAN DER VELDEN 'Heel Liempde dondert voor Mieke's honderd'

OP DE FOTO: Mieke van der Velden aan het werk achter haar woning aan de Hezelaarsestraat in Liempde. De foto is enkele weken voor haar honderdste verjaardag gemaakt. (Archieffoto Brabants Centrum).

Op woensdag 3 april 1974 stond de hele dorpsgemeenschap van Liempde stil bij de honderdste verjaardag van Mieke van der Velden-van den Biggelaar. Precies een eeuw nadat Knillis van Mensvoort in 1874 zijn honderdste verjaardag had gevierd, kon in Liempde weer een honderdjarige worden begroet. Dertig jaar na dato halen haar kleinkinderen Mies (64), Frans (60) en Rien (59) van der Velden herinneringen op aan 'ons opoe van de Hezelaar'. „Mieke ging dansend door het leven.”

Mieke maakte er geen geheim van dat ze het bereiken van haar honderdste levensjaar te danken had aan Onze Lieve Heer. Hoewel ze volgens Rien zeker niet voorop liep als ze naar de kerk ging, sloeg ze geen missen over en werd er thuis aan de Hezelaarsestraat iedere dag minstens een rozenhoedje gebeden. „Het is een beloning van Onze Lieve Heer omdat ik vroeger mijn ouders heb weten te eren”, vertelde Mieke destijds.

De Liempdse verklapte ook dat een gezonde levenswijze kan bijdragen aan het bereiken van deze bijzondere leeftijd. Iedere dag een kopje vlierthee deed wonderen, net als een ontbijt bestaande uit twee sneetjes brood en een plak peperkoek. Het avondeten bestond uit een half bordje soep, een beetje stamp, heel weinig spek of vlees en soms pap of pudding. Een borreltje deed vroeger wonderen. Mieke's zeven kinderen – Sjef, Frans, Harrie, Dina, Anna, Marinus en Drika – zijn al allemaal uit de tijd. Na haar huwelijk in 1901 woonde Mieke enkele jaren in Son voordat ze zich in 1908 definitief in Liempde vestigde. „Hier heb je drie populierengeneraties overleefd”, sprak burgemeester Piet Smits op haar verjaardagsfeest. Het was een knipoo naar de klompenmakers-achtergrond van de familie Van der Velden.

3 april 1974 werd gehouden. Met drie huifkarren werd de familie naar de kerk gebracht voor de heilige mis. In het raadhuis volgde daarna de officiële ontvangst door het gemeentebestuur. Ter gelegenheid van de nationale boomplantdag plantte Mieke daarna twee lindebomen voor het raadhuis. Ook mocht ze een gedenksteen in de stoep leggen. Na een receptie bracht fanfare Concordia een serenade aan de honderdjarige. Concordia bestond toen ook honderd jaar; het muziekkorps was in 1874 opgericht om de honderdste verjaardag van Knillis van Mensvoort op te luisteren. „Ik denk niet dat Liempde nog ooit zo'n bijzonder feest zal meemaken”, blikt Frans terug. „Het was een feest waarbij de hele gemeenschap betrokken was.” Hij koestert nog steeds een dik plakboek vol knipsels, foto's, menukaarten en programma's die herinneren aan de feestdag. Mooi is de tekst van het lied dat het bejaardenkoor zong: 'Mieke is honderd jaar, Liempde viert nu reuze feest.' Op de huifkar die Mieke door Liempde vervoerde stond veelzeggend: 'Heel Liempde dondert voor Mieke's honderd'. Alles werd vastgelegd door de camera's van Van Gewest tot Gewest, dat een week later uitgebreid stilstond bij het Brabantse dorpsfeest.

Dat haar honderdste verjaardag door Liempde werd aangegrepen voor de organisatie van een heus volksfeest deed haar deugd. Mieke stond, zo zeggen de drie kleinkinderen in koor, graag in de belangstelling. Ze genoot van alle aandacht en vormde het stralende middelpunt toen ze per koets door haar dorp werd gereden. Burgemeester Smits betitelde haar die dag als de prinses van Liempde, die zelfs op haar 'snipperdag' de handen uit de mouwen moest steken. Want de honderdjarige moest en zou zelf de lindebomen planten. Dat dit gebeurde in april en niet in maart riep de nodige vraagtekens op bij Mieke: „Op z'n lest in mèrt, dè zin ons vadder altèd.”

Mieke van der Velden overleed in september 1976 op 102-jarige leeftijd.

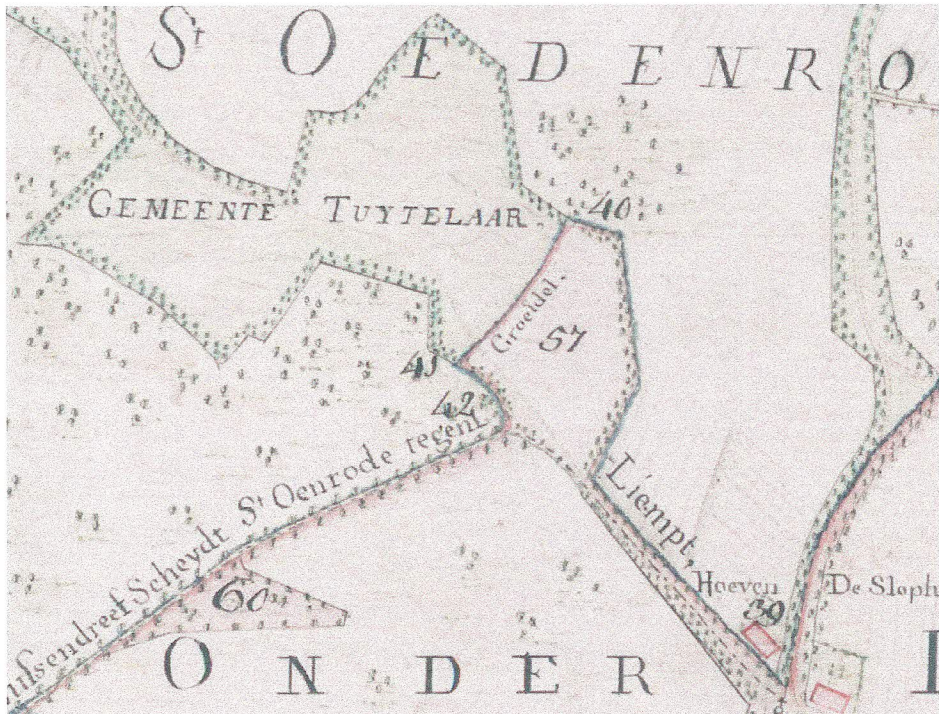
OP DE FOTO: 3 April 1974: Mieke van der Velden bekijkt de herinneringstegel die voor het raadhuis in Liempde is neergelegd. Links burgemeester Piet Smits. (Archiefoto)

Tuijtelaer op Kasteren

De Bodem van Elde was de naam van de gemeijnt waarop de Kasterense boeren hun rechten hadden om bijvoorbeeld vee te laten grazen. Dat was niet één groot gebied maar allemaal kleinere gebiedjes. Één van die gebiedjes was gemeijnt Tuijtelaer (gemeente Tuytelaar).

Begin 1800 lag dit gebied waar nu het Duits Lijntje ligt, aan weerszijden, vanaf café 't Groene Woud richting Schijndel. De zandweg Gilders heette destijds Tuijtelaersweg. De naam heeft alles met hop te maken. Na het droogproces wordt de hop opgeslagen voor de verkoop. Na het drogen kon de hop worden verpakt en verkocht. Hop was zeer licht van gewicht en daarmee erg fraudegevoelig. In 1620 leidde het tot een beschuldiging omtrent een levering van 650 pond hop: *licentmeester Van Druynen* weigerde een verklaring af te geven en reageerde met de woorden 'gij sijt een stuck schelm en een stuck dieffs' en voegde er nog aan toe 'allen die van Schijndel sijn schelmen ende dieven'.¹

Voor hopfraudeurs bestond zelfs een aparte term: *tuijtelaar*.² Het is natuurlijk *puur toeval* dat de weg vanuit Kasteren richting Schijndel, tot de aanleg van het Duits lijntje, de Tuijtelaersweg heette. Het vervalsen van de hop door er nutteloos gewicht aan toe te voegen, is te allen tijde een verlokkende handelswijze geweest.

Situatie 1802. De gemeijnt Tuijtelaar of Teutelaar maakte deel uit van Bodem van Elde³(noorden is links)

Ger van den Oetelaar
28 april 2020

¹ BHIC 5122-87, pag. 10, d.d. 5 mei 1620

² Lindemans, dr Jan, 1928, Vakwoordenlijst der Hopteelt, pag. 135 "oneerlijke hophandelaar die de hop vervalscht"

³ BHIC 343-1829 Kaart van de verdeling van de Bodem van Elde tussen de gezworenen van Sint-Michielsgestel, Boxtel, Sint-Oedenrode en Schijndel en gecommiteerden van het gemeentebestuur van Schijndel, 1803 door Hendrik Verhees